

10. 6. 2024

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Oznámení o střetu zájmů v obchodní korporaci - jak jej oznámit a jaké jsou důsledky neoznámení?

V otázce důsledků porušení pravidel při střetu zájmů v obchodní korporaci došlo na sklonku roku 2022 k velkému přetřesu v podobě revolučního rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1640/2022. Ten vyvolal u většiny právní veřejnosti oprávněnou paniku, k jejímuž uklidnění nepřispěla ani následná doplňující rozhodnutí Nejvyššího soudu, která závěr dále rozvíjí. Cílem bylo debatu ohledně důsledků porušení pravidel pro jednou uzavřít, avšak zejména u laické veřejnosti k vyjasnění nedošlo. Jak tedy střet zájmů správně oznámit a co se vlastně stane, pokud jej neoznámíme v souladu s pravidly, a jaký to má vliv na dané jednání? A proč byl zmíněný rozsudek revoluční?

Střet zájmů v obchodní korporaci

V životě obchodní korporace mohou nastat situace, kdy se zájmy společnosti se zájmy členů jejího voleného orgánu rozcházejí či nejméně takový rozchod hrozí. Na takové situace zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „**zákon o obchodních korporacích**“) a obchodní právo obecně pamatuje a obsahuje proto sadu pravidel, která musí členové volených orgánů dodržet. Ta platí nejenom tehdy, je-li **ve střetu zájmů či potenciálním střetu zájmů přímo člen voleného orgánu**, ale také tehdy, mohla-li by být v takovém střetu zájmů **osoba jemu blízka či jím ovládaná anebo ovlivněná**.

Stěžejními ustanoveními jsou zde § 54 zákona, o obchodních korporacích, které upravuje tzv. **nepřímý či hrozící střet zájmů**, a § 55 zákona o obchodních korporacích, jež upravuje tzv. **přímý střet zájmů**.

Základním pravidlem je, že **člen voleného orgánu musí přímý i nepřímý střet zájmů obchodní korporaci oznámit**. Jedná se o tzv. oznamovací, respektive notifikační, **povinnost**.

Zastoupení obchodní korporace členem jejího voleného orgánu

S tématem souvisí i otázka značně abstraktnější, již se právní doktrína nemálo věnovala, a to otázka samotné povahy zastoupení obchodní korporace členem jejího voleného orgánu. Ustálil se zde závěr, že se nejedná ani o zákonné zastoupení ve smyslu § 436 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „**občanský zákoník**“), ani o zastoupení smluvní dle § 441 a násl. občanského zákoníku, nýbrž že se jedná o **zastoupení svého druhu zvláštní**.^[1]

Konkrétně v otázce jednání ve střetu zájmů v obchodní korporaci je totiž rozhodné, zda vůbec lze hovořit o **překročení zástupčího oprávnění** (srov. § 440 a 446 občanského zákoníku) či zda rovnou nelze uzavřít, že v takovém případě člen volného orgánu zástupčím oprávněním vůbec **nedisponuje**, jelikož jsou zájmy jeho a zastoupené obchodní korporace v rozporu (viz § 437 občanského zákoníku).

Dřívější názory odborné veřejnosti a překonaná rozhodovací praxe

Co se týče otázky **důsledků porušení oznamovací povinnosti** na učiněné právní jednání, tak

dosavadní řešení se rozpadala do **tří skupin**:

- **Prvá část** odborné veřejnosti byla toho názoru, že v takovém případě je právní jednání člena voleného orgánu za obchodní korporaci **absolutně neplatné až zdánlivé**, tudíž ji vůbec **nezavazuje** a zavazovat nemůže.[\[2\]](#)
- **Druhá část** byla zdrženlivější a razila doktrínu **relativní neplatnosti** takového jednání s tím, že zastoupená obchodní korporace se musí neplatnosti **dovolat**. Tento názor byl té doby v řadách odborné veřejnosti **majoritním**.[\[3\]](#)
- **Třetí část** předestírala řešení zcela odlišné, jelikož podle něj není takové právní jednání neplatné, nýbrž pouze zastoupenou obchodní korporaci **nezavazuje** a ta se k jeho účinkům může **dodatečně přihlásit**.[\[4\]](#)

V době před revolučním rozsudkem velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1640/2022 (dále jen „**Rozhodnutí**“) tak byla rozhodovací praxe ustálena na závěru, že je jednání člena voleného orgánu obchodní korporace učiněné v rozporu s pravidly o střetu zájmů stiženo **relativní neplatností**.[\[5\]](#)

Současná rozhodovací praxe

Pak ovšem přišel názorový převrat a Nejvyšší soud se v Rozhodnutí přiklonil k závěru, že se nejedná o neplatné právní jednání, nýbrž o **platné právní jednání, které toliko zastoupenou obchodní korporaci nezavazuje**. To znamená, že pokud bylo jednání učiněno v neoznameném střetu zájmů a zájmy zastoupeného a zástupce jsou v rozporu, za takové situace zástupce zástupčím oprávněním vlastně vůbec nedisponuje.

Přičemž soud rozlišuje **dvě situace**:

- i. třetí osoba o porušení pravidel **o střetu zájmů nevěděla**, tj. byla v dobré víře nebo
- ii. třetí osoba o porušení pravidel **o střetu zájmů věděla**.

Pakliže byla třetí osoba **v dobré víře**, tak právní jednání zastoupenou obchodní **korporaci zavazuje** bez ohledu na porušení pravidel o střetu zájmů.

V opačném případě však platí, že **jednání zavazuje pouze člena** voleného orgánu samotného, jelikož právo v takovém případě preferuje ochranu zájmů společnosti (zastoupeného). Soud v Rozhodnutí dospěl k závěru, že jazykový výklad § 437 odst. 2 občanského zákoníku, podle kterého „*může se toho zastoupený dovolat*“ znamená, že zastoupený teprve musí namítnout relativní neplatnost, což se přičí spravedlivému uspořádání vztahů. Výklad tedy změnil a ustanovení má být proto v kontextu zastoupení obchodní korporace v rozporu s pravidly o střetu zájmů vykládáno tak, že „**dovolat se**“ **míří na dovolání se závaznosti pro zastoupeného**. Jinými slovy, že **pokud zastoupený dodatečně neudělí s právním jednáním souhlas, tak jej nezavazuje**.

Oznámení o střetu zájmů v obchodní korporaci

Následovalo hned několik rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, která se tématu dále věnovala. Těmi nejzásadnějšími však jsou rozsudek ze dne 7. 12. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2699/2021, rozsudek ze dne 15. 2. 2023, sp. zn. 27 Cdo 2863/2022, a dále zcela čerstvé usnesení ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. 27 Cdo 2699/2023.[\[6\]](#)

A. Obsah oznámení

V prvním rozsudku ze dne 7. 12. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2699/2021 se Nejvyšší soud zabýval situací, kdy sice jednatel ve střetu zájmů záměr uzavřít smlouvu společnosti s ručením omezeným

oznámil, nicméně nepředložil jí smlouvu samotnou. Nižší soudy uzavřely, že společnosti byla předložena pouze část zamýšlené smlouvy, přičemž takový postup shledaly pro účely § 55 zákona o obchodních korporacích jako nedostatečný.

Nejvyšší soud však tento závěr korigoval s tím, že pravidla pro oznámení o střetu zájmů je nutné upřesnit. Podrobné řešení shrnul následovně: *„Informační povinnost bude zpravidla splněna také tehdy, pokud člen voleného orgánu **předloží příslušnému orgánu obchodní korporace pouze část návrhu smlouvy** anebo pokud příslušný orgán **informuje pouze o části obsahu** zamýšlené transakce, je-li z předložené části návrhu smlouvy anebo z předložených informací patrné, zda uzavřením smlouvy mohou být zasaženy zájmy korporace. [...] není dotčeno právo členů nejvyššího orgánu obchodní korporace (společníků nebo akcionářů, popř. členů družstva) žádat, aby předkládající člen voleného orgánu předložil plné znění návrhu smlouvy anebo aby valnou hromadu informoval o celém obsahu zamýšlené transakce. Vyžaduje-li přitom kterýkoli ze členů nejvyššího orgánu, aby předkládající člen voleného orgánu předložil plné znění návrhu smlouvy anebo aby nejvyšší orgán informoval o celém obsahu zamýšlené transakce, předkládající člen voleného orgánu svou informační povinnost ve smyslu § 55 odst. 1 z. o. k. nesplní dříve, než žádosti člena nejvyššího orgánu vyhová.“*^[7]

Soud tedy dovodil, že postačí, pokud jednatel ve střetu zájmů předloží i pouhou část návrhu smlouvy nebo informuje o části obsahu zamýšlené transakce, vyjma případů, kdy člen nejvyššího orgánu trvá na sdělení kompletních informací a jednatel je přesto neposkytne.

B. Jednotliví společníci jako adresáti oznámení

V rámci druhého rozsudku ze dne 15. 2. 2023, sp. zn. 27 Cdo 2863/2022 se Nejvyšší soud zabýval případem, kdy jednatel ve střetu zájmů učinil oznámení o záměru uzavřít smlouvu (ve smyslu § 55 zákona o obchodních korporacích) tím způsobem, že o záměru **vyrozuměl jednotlivé společníky** společnosti s ručením omezeným. Následně valná hromada společnosti vyslovila s jejím uzavřením souhlas, avšak nezúčastnil se jí potřebný počet společníků pro to, aby byla valná hromada usnášeníschopná. Prvoinstanční soud uzavřel, že v důsledku toho nebylo uzavření smlouvy schváleno, a proto je právní jednání neplatné, jelikož společnost v rámci řízení namítla jeho neplatnost.

Nejvyšší soud nicméně nakonec závěr nižších soudů zvrátil. Účel sledovaný § 55 zákona o obchodních korporacích může být dosažen také tak (cit.) *„že jednatel společnosti s ručením omezeným seznámí s obsahem zamýšlené smlouvy **všechny společníky**, kteří s jeho záměrem uzavřít tuto smlouvu se společností vyjádří souhlas, anebo tento záměr alespoň vezmou na vědomí s tím, že se vzdávají práva na projednání této záležitosti (a na případné vyslovení zákazu uzavřít smlouvu) valnou hromadou.“*^[8]

Soud došel k závěru, že je dostačující, pokud jednatel ve střetu zájmů učinil oznámení o záměru uzavřít smlouvu tím způsobem, že o záměru vyrozuměl jednotlivé společníky společnosti s ručením omezeným.

C. CFO jako adresát oznámení

Ve třetím rozhodnutí, kterým bylo usnesení ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. 27 Cdo 2699/2023 Nejvyšší soud naopak přiblížil, jak požadavkům pro oznámení o střetu zájmů ve smyslu § 55 zákona o obchodních korporacích naopak vypadat nemůže. V konkrétním případě jednatel ve střetu zájmů oznámení o záměru uzavřít smlouvu učinil tak, že ji **předložil CFO (finanční ředitelce)** společnosti s ručením omezeným a ta ji založila do účetnictví společnosti. Nižší soudy

potup jednatele **odmítly** a Nejvyšší soud jejich závěr nepřekvapivě potvrdil s odkazem na svá dřívější rozhodnutí.

Krátce se však zabýval i otázkou **zvyklostí v rámci koncernu**. Podle Nejvyššího soudu je **nerozhodné, zda byl stejným způsobem oznámen střet zájmů i v jiném případě**. Bohužel další jinou velice zajímavou otázkou dovolatele, a to (cit.) „*zda lze rozsah předběžného opatření zakazujícího jednatelem mateřské společnosti za tuto jednat rozšířit i na jednatelství této osoby v dceřiné společnosti,*“ [9] se již Nejvyšší soud nezabýval, jelikož na jejím posouzení napadené rozhodnutí nespočívá.

Dle soudu je naopak nedostačující, pokud jednatel ve střetu zájmů učiní oznámení o záměru uzavřít smlouvu vůči CFO nebo obdobné osobě a nelze se v takovém případě odkazovat ani na zvyklosti v rámci koncernu.

Závěr

Jak by tedy mělo oznámení o střetu zájmů vypadat, aby splnilo požadavky právní úpravy v § 55 zákona o obchodních korporacích?

Předně nemusí být příslušnému orgánu předloženo úplné znění konkrétní smlouvy, nýbrž postačí pouze její **část, základní parametry či nejméně záměr ji uzavřít**. Vždy však z obsahu oznámení musí být pro obchodní korporaci zřetelné, zda je uzavření smlouvy ve střetu zájmů v souladu se zájmy obchodní korporace či nikoli. Tím samozřejmě není dotčeno **právo dotčeného orgánu požadovat informace úplné** a využije-li jej, pak člen voleného orgánu musí informace v požadovaném rozsahu poskytnout. V opačném případě oznamovací povinnost nesplní.

Oznámení naopak **nemusí být učiněno výlučně na valné hromadě** společnosti, nýbrž stačí, pokud člen voleného orgánu záměr oznámí jednotlivým společníkům (respektive akcionářům) a ti budou se záměrem alespoň srozuměni s tím, že se vzdávají práva na projednání této záležitosti na valné hromadě.

I přes toto mírné rozvolnění pravidel však nelze požadavkům právní úpravy dostát například tehdy, když je oznámení učiněno pouze CFO společnosti, a nikoliv příslušnému orgánu anebo jednotlivým společníkům (potažmo akcionářům). Zároveň zjevně **nelze přihlížet ke zvyklostem v rámci koncernu**. Stanovená pravidla je nezbytné dodržet vždy a zavedená praxe mezi stranami není způsobilá pravidla modifikovat.

Lze předpokládat, že rozhodovací praxe bude pravidla dále rozvíjet, a tak určitě doporučujeme toto téma sledovat i v budoucnu, protože důsledky porušení postupu mohou být pro život obchodní korporace zásadní.

Mgr. Lucie Špičková,
advokátka

Mgr. Adam Sznepka,
advokátní koncipient

Advokátní kancelář Vych & Partners, s.r.o.

Lazarská 11/6
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 517 466
Fax: +420 222 517 478
e-mail: office@ak-vych.cz

[1] Podrobně např. Havel, B. Konflikt zájmů při správě obchodních korporací (vztah § 437 odst. 2 ObčZ a § 54 a násl. ZOK). Právní rozhledy, 2015, č. 8, s. 272-275.

[2] K absolutní neplatnosti se kloní např. Tintěra, T. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, § 437, marg. č. 1.

[3] Z mnoha např. Melzer, F. In: Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník III (§ 419 654). Komentář. 1. vydání. Praha: Leges, 2014, § 437 marg. č. 14.

[4] Především Dědič, J. Úprava konfliktů zájmů v zákoně o obchodních korporacích ve vazbě na nový občanský zákoník. Právní rozhledy, 2014, č. 15 16, s. 524.

[5] Mezi všemi např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2018, sp. zn. 20 Cdo 3298/2018.

[6] Dále např. usnesení ze dne 20. 7. 2023, sp. zn. 27 Cdo 3160/2022.

[7] Body 49–52 rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. 12. 2022, sp. zn. 27 Cdo 2699/2021.

[8] Viz odstavec 12 bodu 22 daného usnesení.

[9] Viz bod 6 daného usnesení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)